

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Riuttanen, Sanna; Laitinen, Essi

Title: Yhdessä kohti kestävän kehityksen tavoitteita

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Riuttanen, S., & Laitinen, E. (2024). Yhdessä kohti kestävän kehityksen tavoitteita. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(3). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2024/yhdessa-kohti-kestavan-kehityksen-tavoitteita>

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Yhdessä kohti kestävä kehityksen tavoitteita

Julkaistu: 14. toukokuuta 2024 | Kirjoittaneet: Sanna Riuttanen ja Essi Laitinen

Kevään tuloa ei voi estää, ja onkin tullut aika lukuvuoden viimeisen Kieli, koulutus ja yhteiskunta -lehden. Se on samalla Kieliverkoston koko vuoden teemaa juhlistava lehti: runsas kattaus artikkeleita, jotka käsittelevät sitä, miten kielen ja kielikoulutuksen keinoin voidaan edistää kestävä kehityksen tavoitteita. Vaikka heti ei välttämättä tulisi ajatelleeksi, useat YK:n *Kestävä kehityksen globaalinen toimintaohjelman* eli *Agenda2030* (<https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>):n tavoitteet kytkeytyvät olennaisesti myös kielikoulutukseen. Näitä ovat muun muassa *hyvä koulutus, sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen, rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto sekä yhteistyö ja kumppanuus*. Kaikkiin näihin teemoihin liittyy kielellä vaikuttaminen: pystymmekö ilmaisemaan mielipiteitämme vapaasti? Kuinka viestimme toisillemme? Miten määrittelemme erilaiset käsitteet, kuten tasa-arvon, ja jos olemme määritelmästä erimielisiä, kenen sana painaa eniten? Onko meillä pääsy kaikkeen haluamaamme informaatioon ja jos ei, niin kuka sitä rajoittaa ja miksi?

Kestävä kehitys oli esillä myös huhtikuussa järjestämässämme Kieliparlamentissa

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/kieliparlamentti-2024-kielet-kestavan-kehityksen-ytimessa>).

Venla Berneliuksen puheenvuorossa saimme kuulla, miten koulujen, kielten ja kulttuurien alueellinen segregatio haastaa kaupunkien kestävyttä ja mitä ratkaisuja eriytymiselle on esitetty. Henri Satokangas taas kertoi, millä tavalla demokratia ja aktiivinen kansalaisuus näyttäytyvät oppikirjoissa. Puheenvuorojen jälkeen jakaannuimme viiteen työpajaan, joissa kussakin käsiteltiin kielten

oppimista tai opetusta ja kestävästä kehityksestä eri näkökulmasta. Työpajoissa olivat käsittelyssä saamen kielten ylläpitäminen ja kehittäminen Suomessa, kestävän kehityksen teemojen tuominen kielten oppimiseen aina varhaiskasvatuksesta lähtien, ekolinguistiikka eli ihmisen ja luonnon välisen suhteen rakentuminen kielessä ja sen merkityksellistäminen teksteissä sekä sosiaalisesti kestävä teknologian käyttö kieltenopetuksessa. Tapahtuman päätteeksi palasimme vielä kuulemaan Katja Mäntylän puheenvuoron Kieliparlamentin tärkeimmästä viestistä, eli siitä, mitä kukin meistä voi tahollaan tehdä kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.

Miten siis kieltenopettajina ja -tutkijoina voimme edistää kestävän kehityksen tavoitteita? Kaikkien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan paitsi tutkijoiden panosta, myös "tavallisten kansalaisten" aktivoimista, ja tulevaisuuden innovoijien kouluttamista. Kielten opettaja tekee jo perustoiminnassaan paljon sellaista, mikä edistää aktiivista kansalaisuutta: ymmärrys muista kulttuureista kasvattaa halua auttaa muitakin kuin omassa lähipiirissä eläviä ja näkemään ihmiskunnan kokonaisuutena, jossa ongelmat on ratkottava yli valtioiden ja jopa maanosien rajojen. Kielten oppitunneilla harjaannutaan myös kriittiseen ajatteluun ja lukutaitoon, joita tarvitaan todellisten ongelmien tunnistamisessa ja myös esimerkiksi viherpesun erottamisessa oikeasti vaikuttavista ilmastotoimista.

Kielet oppiaineena myös kannustavat vuorovaikutukseen ja mahdollistavat ryhmätyöt ja projektit, jotka osoittavat konkreettisesti sen, että isokin muutos on mahdollista yhteistyön keinoin. Kielten oppitunneilla voi siis parhailtaan jo kasvaa ajatteleva, välittävä ja muutoshaluinen kansalainen. Lisää kestävästä kielten opetuksesta voi kuunnella ja katsella tammikuun Kari Sajavaara -muistoluennon tallenteesta. Luennon piti professori Minna Maijala Turun yliopistosta. Tallenne on saatavilla aina vuoteen 2026 asti. Jos haluat katsoa sen, voit pyytää polkuavainta osoitteesta [kieliverkosto\(at\)jyu.fi](mailto:kieliverkosto(at)jyu.fi).

Kielentutkijoillakin on tärkeä rooli kestävyystavoitteiden edistämässä. Esimerkiksi kansalaistieteessä tutkimuksen perinteiset asetelmat käännetään päälaelleen ja tutkija luovuttaa ohjat tutkittaville. Sen keinoin osoitetaan, että jokaisella on hyödyllistä asiantuntemusta, ja tiede ei ole jotakin abstraktia ja saavuttamatonta, vaan kumpuaa arkisista havainnoista. Tässä teemanumerossa pääsemme lukemaan yhdestä kansaistiedekokeilusta Kaarina Hipin, Havu Kuusisen, Ronja Marwdelin ja Johanna Vaattovaaran artikkelista.

Monitieteisyys ja tieteen moniäänisyys ovat myös tärkeitä kestävyysmurroksessa, sillä ratkottavat ongelmat ovat niin laajoja ja kauaskantoisia. Tarvitaan luonnontieteilijöiden ja humanistien yhteispeliä, mistä hyvänä esimerkkinä on professori Minna Maijalan johtama monivuotinen EKKO-hanke. Moniäänisyydessä on vielä Suomen koulutusjärjestelmällä petrattavaa, sillä edelleen häviävän pieni prosentti yliopisto-opiskelijoista on maahanmuuttotaustaisia. Erilaisista kokemuksista ammentavat ihmiset ovat kuitenkin erittäin tärkeitä, jos mielimme ratkaista ihmiskunnan suurimpia ongelmia.

Artikkeleiden kuvaukset

Toukokuun verkkolehti tarjoilee monipuolisen valikoiman tekstejä, jotka kaikki käsittelevät kestävästä kehitystä ja kielikoulutusta tavalla tai toisella. Artikkelit lähestyvät teemaa monipuolisesti eri näkökulmista muun muassa kielitietoisuuden, oman äidinkielen opetuksen, vähemmistökielten ja kielenopetuksen kautta. Uskommekin, että jokainen lukija löytää teemanumeron artikkeleista ainakin yhden uuden tavan lähestyä kielikoulutuksen ja kestävän kehityksen tematiikkaa.

Liia-Maria Raippalinna avaa artikkelissaan ruokahävikkidiskursseja tuoreen väitöskirjansa tulosten pohjalta. Millaista ruokahävikistä käytävä julkinen keskustelu on ja kuinka ruokahävikin vähentämisen merkitystä perustellaan? Entä mitä tarkoittaa *jäte-* tai *hävikkikansalainen*? Raippalinna kertoo myös siitä, minkälaisia sudenkuoppia pelkästään ruokahävikkiin keskittyvällä kestävyysajattelulla voi olla.

Kaarina Hippi, Havu Kuusinen, Ronja Marwedel ja Johanna Vaattovaara kertovat artikkelissaan kokemuksistaan kurssilla, jonka keskiössä olivat osallistujien kielikokemukset, -asenteet ja -ideologiat. Helsingin työväenopistossa järjestetty kurssi perustui kansalaistieteen perusajatukselle: jokainen osallistuja on oman kielellisen todellisuutensa ja arkensa asiantuntija. Kurssin keskustelujen pohjalta päästiin käsiksi tärkeisiin teemoihin, esimerkiksi valtaväestön asenteisiin suomi toisena kielenä -puhujia kohtaan.

Irina Piipon artikkeli käsittelee oman äidinkielen opetusta Suomessa esimerkkinään arabian opetus. Arabian kielen opetukseen oikeutetuista oppilasta vain noin 35% osallistuu oman äidinkielen tunneille. Opetukseen liittyy niin pedagogisia kuin työskentelytapoihinkin liittyviä haasteita, jotka tekevät nykytilanteesta monella tavalla ongelmallisen kestävän kehityksen tavoitteita ajatellen. Myös Maarit Jaakkola

tarkastelee artikkelissaan oman äidinkielen opetusta, nimittäin kansalliseksi vähemmistökieleksi luokitellun suomen opetusta Ruotsissa. Opettajille tehdystä kyselystä ilmeni, että monet samat haasteet, muun muassa materiaalin puute, koskevat oman äidinkielen opetusta niin Ruotsissa kuin Suomessakin.

Minna Luodonpää-Manni, Kaisa Hahl, Laura Tahti ja Toni Mäkipää pohtivat artikkelissaan kieli- ja kulttuuritietoisuuden roolin merkitystä vieraiden kielten opetuksessa. Kirjoittajat avaavat teemaa muun muassa koulujen arjen käytänteiden, opettajien kielitietoisuuskäsitysten ja opetussuunnitelman näkökulmista. Lisäksi he esittävät ratkaisuehdotuksia siitä, kuinka kieli- ja kulttuuritietoisuus saataisiin linkitettyä pysyväksi osaksi kaikkea kielenopetusta.

“Voivatko taide, liiketoiminta ja kestävyys kulkea yhtä matkaa?” kysyy Maria Asuncion Gajitos artikkelissaan. Gajitos esittelee tekstissä Kauppakorkeakoulu Hankenin opintojaksoa, jossa edellä mainitut kolme teemaa pyritään yhdistämään sopusointuiseksi kokonaisuudeksi. Kirjoittaja aloittaa määrittelemällä *kulttuurisesti kestävä koulutus*, minkä jälkeen hän jatkaa kulttuurisen kestävyuden ja taiteen teemoilla. Artikkelin lopuksi Gajitos perustelee, minkä vuoksi nämä teemat ovat merkityksellisiä myös kauppakorkeakouluopiskelijoille, vaikka niitä ei heti ensimmäisenä kyseiseen alaan liittäisikään.

Ria-Maria Heiska ja Maarit Ohinen-Salvén kertovat artikkelissaan Haaga-Helia ammattikorkeakoulun kahdesta saksan kielen opintojaksosta, joissa kestävä kehityksen teemat ovat keskiössä. Näillä opintojaksoilla on oivaltavalla tavalla luotu siltoja kieltenopiskelun, kansainvälisen yhteistyön ja kestävä kehityksen välille. Kirjoittajat avaavat syitä sille, minkä vuoksi kieltenopiskelu tulisi nähdä erottamattomana osana kestävä tulevaisuuden rakennusprosessia.

Lopuksi Josephine Moate ja Pei-Fen Hsu esittelevät artikkelissaan opetuksen kolme lahjaa (*three gifts of teaching*, Biesta 2022) ja miten ne ilmenevät kaksikielisessä CLIL-opetuksessa. He argumentoivat, että oppimisen sijaan fokus tulisi kääntää opetukseen, eli siihen, miten opetuksen kautta voidaan kasvattaa aktiivisia ja kriittisesti ajattelevia kansalaisia.

Sanna Riuttanen työskentelee projektitutkijana Kieliverkostossa ja tekee väitöskirjaa maahanmuuttotaustaisten aikuisten kielenoppimisesta ja identiteeteistä Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa.

Essi Laitinen työskentelee Kieliverkostossa tutkimusavustajana ja valmistuu pian kielten aineenopettajaksi.

Artikkeliin viittaaminen

Riuttanen, S. & Laitinen, E. (2024). Yhdessä kohti kestävän kehityksen tavoitteita. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(3). Saatavilla:

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2024/yhdessa-kohti-kestavan-kehityksen-tavoitteita>
(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2024/yhdessa-kohti-kestavan-kehityksen-tavoitteita>).